

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาสังคมศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึงวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และเศรษฐศาสตร์ จุดมุ่งหมายของการสอนวิชานี้คือ

1. ให้ความสามารถในการคิด (Thinking Ability) คือมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีความคิดสร้างสรรค์
2. ให้มีสำนึกการเห็นตน (Self-Realization) คือให้ความเข้าใจในตนเอง อย่างถ่องแท้ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี
3. ให้นับนุษย์สัมพันธ์ (Human Relationships) คือเข้าใจแนวความคิด ความเชื่อและการปฏิบัติในวัฒนธรรมของตนเอง และวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป
4. ให้มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Efficiency) คือสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้คุ้มค่า และรู้จักวิธีสงวนทรัพยากรธรรมชาติให้ใช้ได้นาน
5. ให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Civic Responsibility) คือมีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ
6. ให้เรียนรู้วิธีที่จะศึกษา (Learning How to Learn) ได้แก่การฝึกทักษะในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และวิธีการค้นคว้าด้วยตนเองในห้องสมุด เป็นต้น¹

¹ John U. Michaelis, Social Studies for Children in a Democracy: Recent Trends and Developments, (4th. ed.; New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1968), pp. 5-7.

Leonard S. Kenworthy ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของวิชาสังคมศึกษาไว้ว่า "เพื่อให้นักเรียนเข้าใจมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน"² และ Maurice P. Moffatt ได้กล่าววว่าสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ช่วยให้นักเรียน "มีความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นในการเสริมสร้างค่านิยมขั้นพื้นฐาน อุบนิสัยที่น่าพึงปรารถนา ทักษะคิดอันเป็นที่ยอมรับ และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการที่จะเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ"³ วิชาสังคมศึกษาไม่เพียงแต่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นวิชาที่มุ่งฝึกนักเรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตยเท่านั้น ยังเป็นวิชาที่มีเนื้อหา มากและมีขอบเขตกว้างกว่าวิชาอื่น ๆ เพราะได้รวมเอาศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน คือ จิตวิทยา จิตวิทยาสังคม ภูมิศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมวิทยา ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ปรัชญา วรรณคดี วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี และ ศาสนา ดังที่ Leonard S. Kenworthy กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีขอบ-เขตไม่สิ้นสุด อาจเทียบได้กับความกว้างเท่ากับโลก และความยาวเท่ากับประวัติศาสตร์ ของมนุษย์ ซึ่งรวบรวมเหตุการณ์นับล้านปีโดยเริ่มก่อนมีการบันทึกทางประวัติศาสตร์ จนถึงเหตุการณ์ในอนาคตเท่าที่จะคาดการณได้⁴

เนื่องจากเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษาจำเป็นใน การดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม และมีขอบเขตกว้างขวางดังที่ได้กล่าวมาแล้ว นักเรียนจะเรียนจากหนังสือแบบเรียนเพียง เล่มเดียวหรือสองเล่ม หรือจากคำสอนของครูในชั้นเรียนยังไม่พอ ในทำนองเดียวกัน ครูสังคมศึกษาจะค้นคว้าจากหนังสือเพียงสองสามเล่มเพื่อประกอบการสอน หรือยึดหนังสือ

² Leonard S. Kenworthy, Guide to Social Studies Teaching in Secondary Schools (California: Wadsworth Publishing Company, Inc., 1962), p. 3.

³ Maurice P. Moffatt, Social Studies Instruction, (3d. ed.; New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1963), p. 10.

⁴ Kenworthy, loc. cit.

แบบเรียนเป็นคัมภีร์เท่านั้นไม่เป็นการเพียงพอ เพราะเท่ากับว่าครูและนักเรียนต่างก็
 หนีอยู่กับที่ในขณะที่โลกและสังคมเคลื่อนที่ไปเรื่อย ๆ ดังนั้น ครูสังคมศึกษาและนักเรียน
 จะต้องเป็นผู้ที่ทันตัวกับเหตุการณ์ของโลกและเหตุการณ์รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ การที่ครูสังคม
 ศึกษาตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสังคม ทำให้สามารถประยุกต์ความรู้และความ
 เข้าใจเข้ากับเนื้อหาในหลักสูตร เพราะหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาจะทันสมัยเมื่อสะท้อนการ
 เปลี่ยนแปลงปัจจุบันของโลก แบบเรียนมักจะเขียนมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ดังนั้น การที่
 จะทำให้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาทันสมัยอยู่เสมอ ส่วนหนึ่งอยู่ที่ความพยายามของครูสังคม
 ศึกษา⁵ ที่จะรวมเอาปัญหาในสังคม ปัญหาในชีวิตประจำวันมาจัดเป็นประสบการณ์ให้นักเรียน
 ได้พิจารณาใช้ความคิดของทบทวนค้นหาหาข้อมูลมาแก้ปัญหาอยู่เสมอ โดยมีครูเป็นผู้คอย
 แนะนำช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้นักเรียนรู้แหล่งความรู้ต่าง ๆ และทำให้เป็น เช่น ห้องสมุด
 อุปกรณ์การเรียน และแหล่งวิทยากรในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้สามารถนำความรู้มาพิจารณา
 ตัดสินแก้ปัญหาต่อไป นอกจากนี้การศึกษาระดับใหม่ต่างก็มีความเห็นร่วมกันว่า การสอน
 โดยครูเป็นผู้บอก หรืออธิบายให้ฟัง และนักเรียนเป็นผู้ฟังแล้วท่องบ่นจนจำขึ้นใจโดยทางการ
 ศึกษาถือว่าดีกว่าให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้แนะแนวทาง⁶
 แหล่งวิทยากรที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาที่ดีที่สุด ได้แก่
 ห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งเป็นศูนย์กลางแห่งการศึกษา ค้นคว้า เป็นศูนย์กลางแห่งความมั่งคั่ง
 ทางงานจิตใจ เป็นศูนย์กลางแห่งความรื่นรมย์ เป็นศูนย์กลางแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้
 และความคิด เป็นแหล่งกลางที่จะสนับสนุนให้การศึกษานักเรียน และการสอน

⁵ Jonathan C. McLendon, Social Studies in Secondary Education (New York: The Macmillan Company, 1965), p. 13.

⁶ Samuel Baskin, Higher Education: Some New Development (New York: McGraw-Hill Company, 1965), pp. 196-200.

ของครูคว้นเน้นก้าวหน้าไปตามหลักสูตรของโรงเรียนที่ได้วางไว้⁷ วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ตองใจของสมุคมากกว่าวิชาอื่น ดังที่ Massialas และ Cox กล่าวว่ การเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์และเคมีใช้เวลาอยู่ในห้องทดลองเป็นส่วนใหญ่ แต่วิชาสังคมศึกษาใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในห้องสมุค⁸ ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกแห่งควรจะมีห้องสมุคที่ทันสมัย มีหนังสือและอุปกรณ์เพียงพอกับความตองการของครูและนักเรียนในโรงเรียน และมีบริการที่สะดวกรวดเร็วและเป็นกันเอง ห้องสมุคโรงเรียนที่จะเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนอย่างแท้จริงคือ ห้องสมุคที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นหน่วยที่ให้บริการ (A Service Agency) โดยทำงานร่วมกับครูและนักเรียนในโครงการศึกษา
2. เป็นหน่วยการสอน (A Teaching Agency) โดยช่วยแนะแนวการเรียนของนักเรียน
3. เป็นศูนย์วัสดุอุปกรณ์ (A Material Center) คือเป็นศูนย์รวบรวมวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาทุกชนิด
4. เป็นศูนย์การอ่าน (A Reading Center) โดยจัดสถานที่ให้เหมาะสมในการอ่าน พร้อมทั้งรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ในห้องสมุคไว้อย่างมีระบบระเบียบ⁹

⁷ ทรศนียา (ศิลาธรวิสุทธิ์) กัดยามมิตร, "บริการและกิจกรรมของห้องสมุคโรงเรียน," วารสารห้องสมุค, 3 (กรกฎาคม-สิงหาคม-กันยายน, 2504), 8.

⁸ Byron G. Massialas and C. Benjamin Cox, Inquiry in Social Studies (New York: McGraw-Hill Company, 1966), pp. 230-31.

⁹ Lester W. Anderson and Lawren A. Van Dyke, School Administration (Boston: Houghton Mifflin Company, 1963), p. 282.

การที่จะให้ห้องสมุดโรงเรียนเป็นห้องสมุดที่ใช้การได้คือสิ่งที่กล่าวมาแล้ว จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ เพราะถ้าผู้บริหารการศึกษามองเห็นความสำคัญและคุณค่าของห้องสมุดโรงเรียน ก็ย่อมที่จะพยายามหาหนทางให้ได้มาซึ่งเงินงบประมาณที่จะนำมาปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนให้โดยมาตรฐาน อย่างไรก็ตามห้องสมุดโรงเรียนจะมีประโยชน์ในการเรียนการสอนอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อครูและนักเรียนรู้จักวิธีใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง และใช้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย นอกจากนี้ความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนและบรรณารักษ์จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มูลเหตุจูงใจในการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" มีดังนี้

1. วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะเป็นวิชาที่ช่วยให้เข้าใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และตระหนักถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในสังคมต่างแบบ วัสดุในห้องสมุดจะช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างมนุษย์ในที่ต่าง ๆ โดยช่วยให้เข้าใจความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชนชาติต่าง ๆ ในโลก
2. วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีขอบเขตกว้างขวาง การเรียนรู้จากหนังสือแบบเรียน หรือจากการอ่านหนังสือเพียงเล่มสองเล่มไม่สามารถจะให้ความจริงทุกอย่างได้ครบถ้วน จำเป็นต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนหลายชนิด นั่นก็หมายความว่าครูและนักเรียนจำเป็นต้องใช้ห้องสมุดโรงเรียนเพื่อการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษาเป็นพิเศษ
3. วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ต้องก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม วัสดุในห้องสมุดจะช่วยให้วิชานี้เป็นวิชาที่ทันสมัยและมีชีวิตชีวาอยู่เสมอ
4. ผู้วิจัยจะได้นำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยให้ห้องสมุดช่วย เพื่อที่จะทำให้การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "การใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" นี้ยังไม่เคยมีผู้ใดทำมาก่อน เท่าที่ทำการสำรวจมีงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทักษะคิของนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียน การใ้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา การศึกษาสภาพห้องสมุดโรงเรียน ความสนใจในการอ่านและปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งรวบรวมได้ดังนี้คือ

ในปีการศึกษา 2500 สมจิตร สร้อยสุริยา¹⁰ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การจัดห้องสมุดสำหรับเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา" โดยค้นคว้าและเรียบเรียงจากหนังสือต่าง ๆ ผลปรากฏว่าปัญหาในการจัดห้องสมุดก็คือ มีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะซื้อหนังสือและอุปกรณ์ หนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นหนังสือเก่าล้าสมัยไม่ตรงกับความต้องการและความต้องการของเด็ก ครูใหญ่และครูสอนในบางโรงเรียนยังไม่เข้าใจในความสำคัญและความจำเป็นของการมีห้องสมุด ทำให้เด็กไม่คอยใ้บริการ สนับสนุนส่งเสริมใ้ห้องสมุดเท่าที่ควร สมจิตร สร้อยสุริยา ได้ขอเสนอแนะไว้ว่า ครูควรขอหนังสือจากหน่วยราชการและองค์กรต่าง ๆ มาใ้ห้องสมุดเพื่อแก้ปัญหาเรื่องหนังสือไม่พอเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาคควรใ้ความช่วยเหลือโดยเชิญศึกษานิเทศก์ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุดใ้มาใ้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดห้องสมุด และเปิดบริการจงใจใ้เด็กเข้ามาใ้ห้องสมุด

ในปีการศึกษา 2503 วาสนา วีรพลิน¹¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "หนังสือประเภทใ้เด็กวัยรุนสนใจอ่าน" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเข้าใ้ห้องสมุด การอ่านหนังสือและ

¹⁰สมจิตร สร้อยสุริยา, "การจัดห้องสมุดสำหรับเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2500) (อัครสำเนา)

¹¹วาสนา วีรพลิน, "หนังสือประเภทใ้เด็กวัยรุนสนใจอ่าน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2503) (อัครสำเนา)

ประเภทของหนังสือที่เด็กวัยรุ่นสนใจอ่าน วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การส่งแบบสอบถาม ไปยังนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 5 และปีที่ 6 จำนวน 343 คน ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ 3 โรงเรียน และสัมภาษณ์บรรณารักษ์ 14 โรงเรียน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เข้าห้องสมุดบ่อยได้แก่นักเรียนที่ชอบเรียนวิชาประวัติศาสตร์และวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนหญิงนิยมเข้าห้องสมุดบ่อยกว่านักเรียนชาย สาเหตุที่นักเรียนเข้าห้องสมุด คือ สนใจอ่านหนังสือ ประเภทของหนังสือที่นักเรียนวัยรุ่นทั้งชายและหญิงนิยมอ่านคือ นวนิยาย วรรณคดี ความรู้ทางวิชาการ และสารคดี วาสนา วีรพลิน ไคไผขอเสนอแนะไว้ว่า ห้องสมุดโรงเรียนควรตกแต่งสถานที่และปรับปรุงวิธีการบริการต่าง ๆ เพื่อชักจูงให้นักเรียนนิยมเข้าใช้ห้องสมุด โรงเรียนควรจัดให้มีชุมนุมหรือสโมสรต่าง ๆ ขึ้นเป็นราย วิชาตามความสนใจของนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนใช้ห้องสมุดคนควาแลวนำมาอภิปราย หรือโต้วาทีในกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ นอกจากนี้ทางโรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียน ติดตามข่าวประจำวันด้วยการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน และรายสัปดาห์ มีการประกวด เขียนเรียงความด้วยการกำหนดเรื่องให้นักเรียนคนควาจากห้องสมุด และมีการแนะนำ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

สนอง มณีภาค¹² ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต่อห้องสมุด โรงเรียน" วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 5 และ ปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ จำนวน 1,000 คน ที่มีต่อห้องสมุด โรงเรียน โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนและสัมภาษณ์บรรณารักษ์และครูใหญ่ 10 โรงเรียน ผลการสำรวจได้พบข้อบกพร่องและข้อที่ควรส่งเสริมเกี่ยวกับสมุดดังนี้

¹² สนอง มณีภาค, "ทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต่อห้องสมุดโรงเรียน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2503) (อัครสำเนา)

1. เกี่ยวกับที่ตั้งของห้องสมุด บางโรงเรียนจัดห้องสมุดร่วมกับห้องวิทยาศาสตร์
2. บรรณารักษ์มีชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 13-18 ชั่วโมง ทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะมาดำเนินงานของห้องสมุด
3. มีหนังสือและอุปกรณ์การศึกษาไม่เพียงพอ
4. การบริการของห้องสมุดไม่ค่อยดี เช่น ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนยืมกลับบ้าน และเปิดให้ใช้บริการเฉพาะบางเวลา
5. งบประมาณประจำปีของห้องสมุดน้อยมาก ประมาณ 200-6,000 บาท
6. ผู้บริหารโรงเรียนมองไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด

สนอง มณีภาค ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การจัดตั้งห้องสมุดโรงเรียนจะได้ประโยชน์จะต้องได้รับความร่วมมือจากครูใหญ่ ครูทุกคนในโรงเรียน บรรณารักษ์ นักเรียน และบุคคลอื่น ๆ

ในปี พ.ศ. 2503 แผนกห้องสมุดและพิพิธภัณฑสถาน กองอุปกรณ์การศึกษา กรมวิชาการ¹³ ได้ทำการสำรวจห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ปรากฏว่าโรงเรียนส่วนมากมีห้องสมุดก็จริงอยู่ แต่จะนวนหนังสือและวารสารมีน้อยมากไม่สมควรแก่ผู้ใช้ จำนวนโสตทัศนวัสดุที่จำเป็นก็มีน้อยมาก ในห้องสมุดส่วนมากไม่มีการเก็บเลมวารสาร และไม่มีการจัดหมู่หนังสือตามระบบใดเลย ที่จัดตามระบบทัศนนิยมของคิวอี้มีน้อยมาก ที่เก็บหนังสือเป็นตู้ปิดกุญแจเสียเป็นส่วนมาก บรรณารักษ์ของห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และต้องสอนตั้งแต่ 15-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทำให้ระยะเวลาเปิดบริการของห้องสมุดน้อยมาก

¹³กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการสำรวจสภาพห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาลประเภทมัธยมศึกษา (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504), 25 หน้า.

ในปีการศึกษา 2507 สุชาติ สุวรรณานิช¹⁴ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเรื่องทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายบางโรงเรียน ปีการศึกษา 2507" โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียน 500 คน ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ 5 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุดโรงเรียน และเห็นว่าห้องสมุดโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นต่อการศึกษายิ่ง นักเรียนทั้งชายและหญิงต้องการใช้ห้องสมุดเพื่อคนควาประกอบการเรียนวิชาภาษาไทยมากที่สุด รองลงมาคือวิชาสังคมศึกษา เกี่ยวกับหนังสือที่นักเรียนเห็นว่าจำเป็นสำหรับการศึกษาของนักเรียนคือ หนังสือพิมพ์ หนังสือสารคดี และหนังสือประเภทท่องเที่ยว สิ่งที่ควรปรับปรุงในความเห็นของนักเรียนคือ ขยายห้องสมุดให้กว้างขวาง เพิ่มหนังสือวิชาการทุกชนิดและอำนวยความสะดวกสบายให้แก่ผู้ใช้ เช่น มีพัดลม เป็นต้น สุชาติ สุวรรณานิช ได้ขอเสนอแนะไว้ว่าห้องสมุดโรงเรียนทุกแห่งควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของครูและนักเรียนในการใช้ห้องสมุด และนำผลที่ได้จากการวิจัยมาปรับปรุงห้องสมุดของตน

ในปีการศึกษา 2508 จิตรบุญรวม เฒ่าวัฒนา¹⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" วัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษา

¹⁴สุชาติ สุวรรณานิช, "การศึกษาเรื่องทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายบางโรงเรียนในจังหวัดพระนครและธนบุรี ที่มีต่อการใช้ห้องสมุดโรงเรียน ปีการศึกษา 2507" (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507) (อัครสำเนา)

¹⁵จิตรบุญรวม เฒ่าวัฒนา, "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกมัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508) (อัครสำเนา)

ตอนต้นสายสามัญ โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูและนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์โรงเรียน
 รัฐบาล โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนในโครงการปรับปรุงของกรมวิสามัญศึกษา ในจังหวัด
 พระนครและธนบุรี 20 โรงเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่าโรงเรียนสาธิตและโรงเรียนใน
 โครงการปรับปรุงของกรมวิสามัญศึกษามีห้องสมุดทุกโรงเรียน นอกจากนั้นมีห้องสมุดร้อยละ
 95 เกี่ยวกับจำนวนหนังสือและเอกสารสำหรับคนควาประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาที่มีอยู่
 ในโรงเรียนต่าง ๆ มีจำนวนปานกลาง ประเภทของหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษา
 ที่ครูใช้มากที่สุดคือ แบบเรียนวิชาสังคมศึกษาเล่มอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเล่มที่ใช้เป็นประจำ
 ส่วนประเภทของหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาที่นักเรียนชอบอ่านมากที่สุดคือ หนังสือ
 ชีวประวัติบุคคลสำคัญ ครูสังคมศึกษาได้สอนให้นักเรียนรู้จักใช้หนังสืออ่านประกอบและ
 คนควาหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุดเป็นบางครั้ง จิตกรบูรรวม เฝ้าวิชา ได้ขอเสนอ
 แนะนำว่า โรงเรียนควรจัดหนังสือประเภทต่าง ๆ ให้มากพอสำหรับครูและนักเรียนที่จะใช้
 ศึกษาคนควา ครูควรจะศึกษาคนควาจากแบบเรียนหลาย ๆ เล่ม และจากหนังสือประเภท
 ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษา และนักเรียนนอกจากจะใช้หนังสือแบบเรียนแล้ว ควร
 ใช้หนังสืออ่านประกอบด้วย ครูควรจัดการวัดผลเกี่ยวกับการเรียนวิชาสังคมศึกษาเสมอ ๆ
 โดยใช้หลายวิธี เช่น ใช้การสังเกต การอภิปราย การตอบคำถามปากเปล่า การทำแบบ
 ฝึกหัด การรายงาน การสอบข้อเขียน เป็นต้น

ในปีเดียวกันนี้ จินตนา สุขมาก¹⁶ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจภาวะห้อง
 สมุดโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษาบางโรงเรียนในจังหวัดพระนคร ปีการศึกษา 2508" โดย
 การส่งแบบสอบถามและสัมภาษณ์บรรณารักษ์ โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ 10 แห่ง

¹⁶ จินตนา สุขมาก, "การสำรวจภาวะห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษาบาง
 โรงเรียนในจังหวัดพระนคร 2508" (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ-
 มหาวิทยาลัย, 2508) (อัดสำเนา)

ผลการวิจัยพบว่า อาคารที่ตั้งของห้องสมุดคัมแคบ จำนวนหนังสือในห้องสมุดมีไม่พอเพียง ประเภทของหนังสือที่มีในห้องสมุดมากที่สุด คือ ประวัติศาสตร์ รองลงมาคือ หนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษา เกี่ยวกับบรรณารักษศาสตร์และทฤษฎี และการสอน 10-15 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ ทุ้เก็บหนังสือเป็นชั้นเปิด 40% ชั้นปิด 40% ส่วนอีก 20% เป็นชั้นเปิดและชั้นปิดจินตนาฯ สุขมาก ได้ขอเสนอแนะไว้ว่า ในการจัดสร้างอาคารและครุภัณฑ์ห้องสมุดใหม่ ควรให้ครูบรรณารักษศาสตร์และศึกษานิเทศก์ฝ่ายห้องสมุดร่วมพิจารณาวางแผนผังการจัดสร้างร่วมกับครูใหญ่และสถาปนิก บรรณารักษศาสตร์ควรได้ปฏิบัติงานในห้องสมุดเต็มเวลา ถ้าจะสอนควรสอนไม่เกิน 5 ชั่วโมง และมีผู้ช่วยบรรณารักษศาสตร์ 1-2 คน ห้องสมุดควรรวบรวมรายชื่อหนังสือที่นักเรียนและครูประจำวิชาต้องการ เพื่อสะดวกแก่การจัดซื้อหนังสือเพิ่ม

ในปีการศึกษา 2509 บรรจง นีวาสะบุตร¹⁷ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา" วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการสอนในระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งอุปสรรคของการใช้ โดยส่งแบบสอบถามไปยังบรรณารักษศาสตร์ของห้องสมุดโรงเรียน กรมวิสามัญศึกษา 440 โรงเรียน และนักเรียนใน 12 ภาคการศึกษา จำนวน 120 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการสอนทั่วประเทศ ทั้งครูและนักเรียนส่วนมากมีความพอใจในการสอนโดยวิธีนี้ ส่วนอุปสรรคที่ประมวลได้มีดังนี้

1. ห้องสมุดมีหนังสือและวัสดุไม่เพียงพอ
2. สถานที่ของห้องสมุดคัมแคบ
3. ห้องสมุดขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น
4. บรรณารักษศาสตร์ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์

¹⁷บรรจง นีวาสะบุตร, "การใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509) (อัครสำเนา)

5. ความร่วมมือระหว่างบรรณาธิการและครูผู้สอนยังมีไม่เพียงพอ
บรรจง นีวาตะบุตร ใค้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า

1. ควรจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดสังคมศึกษา
หมวดภาษาไทย และหมวดภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นหมวดที่ครูใช้ประกอบการสอนและนักเรียน
ชอบเรียนมากที่สุดมาไว้ในห้องสมุดให้มาก

2. ควรมีการจัดหมู่หนังสือให้เป็นไปตามแบบสากลนิยม คือ แบบทศนิยม
ของคีวี่ และจัดทำบัตรรายการให้สมบูรณ์ เพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

3. ควรจัดให้มีชั่วโมงห้องสมุดในการวางสอน

4. ครูผู้สอนควรร่วมมือกับบรรณาธิการในการวางแผนการสอนให้มากขึ้น เช่น
มีการปรึกษาเรื่องหนังสือและวัสดุที่ใช้ประกอบการเรียนในวิชาต่าง ๆ และการจัดบริการ
หนังสือจอง เพื่อให้นักเรียนคนควาประกอบการเรียน

ในปีเดียวกันนี้ สุปาณี โคตรจรัส¹⁸ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "แนวคิดเกี่ยวกับการ
ปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความ
คิดเห็นของครูและนักเรียนกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค
ที่ประสบ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูและนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล 18 โรงเรียน
จำนวน 1,064 คน ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนวิชาสังคมศึกษามากที่สุด
คือ ห้องสมุด แต่ห้องสมุดยังมีหนังสือน้อยไม่เพียงพอแก่ผู้ใช้ ครูส่วนใหญ่เมื่อประสบปัญหา
ในการสอนมักจะแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยคนควาหาคำตอบจากห้องสมุด อุปสรรคการสอนที่
ครูส่วนใหญ่ใช้คือสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาที่ครูใช้มากที่สุดคือนิตยสาร

¹⁸สุปาณี โคตรจรัส, "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาใน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกมัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย, 2509) (อัครสำเนา)

วารสาร หนังสือพิมพ์ และบทความต่าง ๆ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับลักษณะของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาได้ดีคือ นักเรียนที่คิดได้อย่างมีเหตุผลและเป็นผู้ที่ชอบคนควา สุภาณี โศทรจรัส ไคโหขอเสนอแนะไว้ว่า ครูจะต้องทำตัวให้ทันกับความเคลื่อนไหวของวิชาความรู้ และพยายามทำตนให้คุ้นกับวัสดุอุปกรณ์และแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

ในปีการศึกษา 2512 รัตพร ชังชาดา¹⁹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การดำเนินงานของหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาใน ส่วนกลาง ปีการศึกษา 2512" วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการดำเนินงานของหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาในส่วนกลาง ปีการศึกษา 2512 โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูใหญ่ ครู และบรรณารักษ์ ผลการวิจัยพบว่าสภาพของหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาลในส่วนกลางเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานขั้นต่ำของหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ปรากฏผลดังนี้

1. หอสมุดส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐานของหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
2. หอสมุดได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ
3. มีบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่หอสมุดไม่เพียงพอ และบรรณารักษ์ต้องสอนด้วย
4. หนังสือและวัสดุในหอสมุดเก่าชำรุดมาก นอกจากนี้จำนวนหนังสือไม่สอดคล้องกับผู้ใชและไม่ตรงตามความต้องการ
5. ครูและนักเรียนส่วนมากไม่รู้จักวิธีใช้หอสมุดที่ถูกต้องและมีเวลาใช้น้อย
6. ครูและนักเรียนไม่ใ้ใช้หอสมุดเพื่อการเรียนการสอนมากเท่าที่ควร

¹⁹รัตพร ชังชาดา, "การดำเนินงานของหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาในส่วนกลาง ปีการศึกษา 2512" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต แผนกบรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2512) (อัครสำเนา)

รัตพร ชิงชาดา ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอน ดังนี้

1. ครูควรสอนโดยใช้ห้องสมุดให้มาก ในการสอนควรมีการแบ่งชั่วโมงให้นักเรียนเขาค้นคว้าจากห้องสมุด โดยมีครูคอยควบคุมดูแลให้คำแนะนำช่วยเหลือ
2. ครูควรแบ่งหัวข้อในการเรียนการสอนให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และมีนิสัยรักการอ่าน
3. ครูที่ทำการสอนในหมวดวิชาต่าง ๆ ควรสอดแทรกเรื่องวิธีการใช้ห้องสมุดให้แจ่มแจ้งตามโอกาสและตามความเหมาะสม
4. ครูควรจะได้ติดตามความเคลื่อนไหวของห้องสมุดและติดต่อกับบรรณารักษ์อยู่เสมอ เพื่อผลประโยชน์ในการเรียนการสอน
5. ครูควรแนะนำเด็กเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบการเรียน

ใน ค.ศ. 1958 NEA Research Division²⁰ ร่วมกับ NEA-ALA Joint Committee และ American Association of School Librarians ของสหรัฐอเมริกา ได้ทำการศึกษารายการห้องสมุดโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศเป็นครั้งแรก โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกา ปรากฏผลดังนี้

1. ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองหลวง 99% สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีห้องสมุดกลาง (Central Libraries)
2. ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่เชื่อว่า ควรให้การศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับวิธีการใช้หนังสือและวัสดุต่าง ๆ ในห้องสมุดแก่นักเรียน และครูส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็น

²⁰ Research Division of the National Education Association, "Library Services," NEA Research Bulletin, XXXVI (October, 1958), 76-81.

ความรับผิดชอบของคนที่จะช่วยพัฒนาทักษะในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

3. โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีโครงการอย่างใดที่จะพัฒนาทักษะการใช้วัสดุต่าง ๆ ในห้องสมุดของนักเรียน

4. ครูส่วนใหญ่เห็นความจำเป็นหรือความสำคัญของห้องสมุดในการสอนวิชาต่าง ๆ ใหม่นี้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. ครูที่ใช้บริการห้องสมุดมากที่สุดคือ ครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ รองลงมาคือครูสอนวิชาสังคมศึกษา และครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ครูทั้งสามหมวดนี้มักจะให้งานนักเรียนทำโดยใช้วัสดุในห้องสมุด และกระตุ้นให้นักเรียนใช้ห้องสมุดมากที่สุด

6. ปัจจุบันห้องสมุดโรงเรียนไม่ได้เพียงแต่สนองความต้องการของครูและนักเรียนตามหลักสูตรเท่านั้น แต่ยังจัดหาวัสดุเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของครูด้วย

7. บรรณารักษ์มักจะเป็นที่ปรึกษาของครูในการวางแผนหน่วยการสอนใหม่

8. ครูมีส่วนร่วมในการจัดซื้อวัสดุเข้าห้องสมุด และวัสดุที่ครูเสนอให้จัดซื้อทางห้องสมุดจะจัดซื้อให้ทันที หรือใส่ไว้ในบัญชีที่จะซื้อต่อไป อันนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูพอใจในบริการของห้องสมุดมาก

ใน ค.ศ. 1960 Mary Peter C. Ducat²¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง

"Student and Faculty Use of the Library in Three Secondary Schools" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและขอบเขตของการใช้ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสามแห่งในภาคตะวันตกกลางของสหรัฐอเมริกา โดยตั้งสมมุติฐานไว้ว่าห้องสมุดจำเป็นในการเรียนการสอนมาก การวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ส่งไปยังนักเรียน

001994

21

Mary Peter C. Ducat, "Student and Faculty Use of the Library in Three Secondary Schools," Dissertation Abstracts, Vol XXI, No. 2, (1960), 909-910.

2,266 คน ครู 108 คน บันทึกการเข้าใช้ห้องสมุดที่โรงเรียนทำไว้ และข้อมูลจากการศึกษาลักษณะที่เกี่ยวกับเพศ ชั้นที่เรียน ระดับสติปัญญา และระดับการอ่านของนักเรียน รวมทั้งการบริการที่ห้องสมุดประชาชนให้แก่ นักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูส่วนมากยังคงดำเนินการสอนโดยใช้ตำราเป็นหลักงานที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำไม่ได้เป็นงานที่ชักชวนให้นักเรียนใช้ห้องสมุดเพื่อค้นหาคำตอบ
2. มีนักเรียนเปอร์เซ็นต์น้อยมากที่เข้าห้องสมุดโรงเรียนเป็นประจำ
3. นักเรียนที่ใช้ห้องสมุดมากมักจะเป็นพวกที่เรียนดี
4. นักเรียนส่วนมากใช้ห้องสมุดประชาชนคนควหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุดโรงเรียน และประมาณ 1 ใน 5 ของนักเรียนทั้งหมดใช้ห้องสมุดประชาชนแทนห้องสมุดโรงเรียน

ใน ค.ศ. 1966 Virginia McJenkin²² ได้เขียนบทความเรื่อง "Library Service to Secondary School Students" ในวารสาร The Bulletin of the National Association of Secondary School Principals McJenkin ได้สรุปปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกาไว้ว่า สิ่งที่ใช้ห้องสมุดขาดก็คือ บรรณารักษ์ที่ได้รับการฝึกมาอย่างดี และงบประมาณที่จะซื้อหนังสือและอุปกรณ์ที่จำเป็น ครูกับบรรณารักษ์ไม่ใคร่วมมือกันในการจัดหาหนังสือและอุปกรณ์ห้องสมุดให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในหลักสูตร นักเรียนไม่มีโอกาสเข้าใช้ห้องสมุดบ่อย เพราะครูให้การบ้านมาก และการบ้านนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับการใช้วัสดุในห้องสมุด

22

Virginia McJenkin, "Library Service to Secondary School Students," The Bulletin of the National Association of Secondary School Principals, Vol. 50, No. 306, (January, 1966), 12-14.

ใน ค.ศ. 1967 Bennet Curtis Mullen²³ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Survey of Problems, Practices and Conditions Affecting the Use of the Library in Instruction in North Central Association Schools in Missouri" วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาการปฏิบัติงานและสภาพของห้องสมุดที่มีผลต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนของ North Central Association ในรัฐมิสซูรี โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูใหญ่ ครู บรรณารักษ์ และนักเรียนประกอบกับการสัมภาษณ์ และศึกษารายงานของ North Central Association ในปีการศึกษา 1965-1966 ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูใหญ่ ครู และบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนจะต้องทำให้ห้องสมุดมีค่ายิ่งต่อการเรียนการสอน
2. ครูใหญ่ ครู และบรรณารักษ์ยังไม่มีใครร่วมมือกันจัดทำห้องสมุดให้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง
3. บรรณารักษ์ส่วนมากไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดวางหลักสูตร และจัดเนื้อหาวิชาที่มีการสอนในโรงเรียน
4. งานที่ครูให้นักเรียนทำส่วนใหญ่ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ห้องสมุด
5. การเปิดบริการของห้องสมุดในตอนเย็น ในวันหยุด และในระหว่างปิดภาคเรียนมีน้อย

²³Bennet Curtis Mullen, "A Survey of Problems, Practices and Conditions Affecting the Use of the Library in Instruction in North Central Association Schools in Missouri," Dissertation Abstracts, Vol. XXVIII, No. 2, (1967), 400 A.

6. หอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาของ North Central Association รัฐมิสซูรี ยังไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำของหอสมุดโรงเรียนของสมาคมหอสมุดอเมริกัน
7. หอสมุดโรงเรียนยังไม่เป็นศูนย์ส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนเท่าที่ควร
8. หอสมุดโรงเรียนขนาดใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐานเช่นเดียวกับหอสมุดโรงเรียนขนาดเล็ก

9. เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานหอสมุดของสมาคมหอสมุดอเมริกัน สิ่งที่หอสมุดโรงเรียนของ North Central Association ขาดมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่หอสมุด Mullen ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันฝึกหัดครู และองค์การที่เกี่ยวข้องควรเน้นความสำคัญของหอสมุดที่มีต่อโปรแกรมการเรียนการสอน และสมาคมหอสมุดอเมริกัน ควรหาวิธีที่จะให้หอสมุดโรงเรียนได้มาตรฐานตามที่โลกกำหนดไว้

ในปีเดียวกันนี้ Floyd Raymond Meyer²⁴ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Library Facilities and Services in Nebraska Secondary Schools Accredited by the North Central Association" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ของหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในเนบราสก้า โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์บรรณารักษ์ ผลการวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญของหอสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์ควรจัดทำในหอสมุดโรงเรียน คือ

²⁴Floyd Raymond Meyer, "Library Facilities and Services in Nebraska Secondary Schools Accredited by the North Central Association," Dissertation Abstracts, Vol. XVII, No. 11, (1967), 1619.

1. กิจกรรมและบริการสำหรับนักเรียน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือแนะนำ และให้นักเรียนมีส่วนร่วม

2. ความรู้ที่บรรณารักษ์จำเป็นต้องมีในการแนะนำการอ่าน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องอาศัยความรู้นั้น

3. บริการที่บรรณารักษ์จัดเพื่อเป็นการแนะนำสังคม รวมทั้งการแนะนำการใช้ห้องสมุด

4. กิจกรรมและบริการที่ครูเป็นผู้จัด

5. ความร่วมมือของครูต่อโครงการห้องสมุด

6. สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องสมุด

7. มาตรฐาน ขนาด ตารางการทำงาน และกิจกรรมของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

8. งบประมาณ เงินพิเศษ และการสั่งซื้อวัสดุต่าง ๆ ของห้องสมุด

9. การเลือกตลอดจนการจัดทำวัสดุ หนังสือจุดสาร หนังสือพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุ

10. สถานที่ และอุปกรณ์ของห้องสมุด

Meyer ได้ขอเสนอแนะไว้ว่า

1. ควรจัดนิทรรศการ และโปรแกรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องสมุด

2. ผู้บริหาร ครู และบรรณารักษ์ควรจะประสานงานกัน

3. มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดทำงานเต็มเวลา

4. การเลือกวัสดุเข้าห้องสมุดควรดูจาก Children's Catalog และ

Basic Book Collection for Junior High Schools.

5. ห้องสมุดควรมีโสตทัศนวัสดุที่จำเป็น

ใน ค.ศ. 1969 Irlene W. Hale²⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Influence of Library Services Upon the Academic Achievement of Twelfth Grade Students at Crestwood Senior High School, Chesapeake, Virginia" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าบริการของห้องสมุด การให้ยืมหนังสือแก่นักเรียนถึงวิธีการใช้ห้องสมุด การจัดหนังสือ และวัสดุในห้องสมุดให้เพียงพอ โดยมีบรรณารักษ์ที่มีวุฒิเป็นผู้ดำเนินการ จะมีผลต่อการเรียนของนักเรียนหรือไม่ การวิจัยครั้งนี้ใช้นักเรียนเกรด 12 สองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งให้ใช้ห้องสมุดครบถ้วนเต็มที่ โดยมีบรรณารักษ์ให้คำแนะนำช่วยเหลือ อีกกลุ่มหนึ่งปล่อยให้ใช้ห้องสมุดด้วยตนเอง นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบเด็ก 2 กลุ่ม ก่อนและหลังการใช้ห้องสมุดโดยวิธีดังกล่าวจาก College Verbal Scholastic Aptitude test มาเปรียบเทียบกัน ผลปรากฏว่านักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนเมื่อได้รับบริการจากห้องสมุดอย่างเต็มที่

วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง "การใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาขอเท็จจริงในการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของครูสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญของโรงเรียนรัฐบาลในนครหลวงกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับ

²⁵ Irlene W. Hale, "The Influence of Library Services Upon the Academic Achievement of Twelfth Grade Students at Crestwood Senior High School, Chesapeake, Virginia," Research in Education, Vol. VI, No. 6, (1971), 75.

1. ความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อห้องสมุด
2. ความถี่ของการใช้ห้องสมุด
3. ประเภทของหนังสือและวารสารที่ครูและนักเรียนสนใจอ่านในห้องสมุด
4. วิธีการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
5. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ห้องสมุด
6. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการใช้ห้องสมุด

ผู้วิจัยได้วางขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ไว้ว่า จะศึกษาการใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญในโรงเรียนรัฐบาล นครหลวงกรุงเทพมหานคร เฉพาะโรงเรียนที่มีห้องสมุดและเปิดบริการตลอดปีการศึกษา 2514 เท่านั้น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญในโรงเรียนรัฐบาล ในปีการศึกษา 2514 จำนวน 60 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญในโรงเรียนรัฐบาล ในปีการศึกษาเดียวกันนี้ จำนวน 300 คน โรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นโรงเรียนรัฐบาลชาย 6 โรงเรียน โรงเรียนรัฐบาลหญิง 6 โรงเรียน และโรงเรียนรัฐบาลสหศึกษา 8 โรงเรียน รวมเป็น 20 โรงเรียน นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะสำรวจห้องสมุดโรงเรียนและสัมภาษณ์บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนที่ได้สุ่มตัวอย่างไว้เพื่อประกอบการทำวิจัยในครั้งนี้

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" ผู้วิจัยคาดว่าผลของการวิจัยจะมีประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. เป็นการกระตุ้นให้ครูอาจารย์ที่สอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมองเห็นความสำคัญและคุณค่าของห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอน และรู้จักวิธีใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง

3. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษาองเห็นความสำคัญและคุณค่าของห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาและวิชาอื่น ๆ เพื่อหาทางส่งเสริมให้บริการห้องสมุดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. เป็นแนวทางให้บรรณารักษ์ได้ปรับปรุงวิธีการให้บริการในห้องสมุด และจัดประเภทหนังสือวารสาร เพื่อสนองความต้องการของครูและนักเรียนในโรงเรียน

5. เป็นประโยชน์แก่ตัวผู้วิจัยเองที่จะเป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษาในอนาคต

6. เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่จะทำการวิจัยในทำนองเดียวกันต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกระบวนการไว้เป็นลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร หนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ และวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

2. เลือกตัวอย่างประชากร โดยเลือกครูและนักเรียนจากโรงเรียนรัฐบาล สายสามัญ 20 โรงเรียน ในนครหลวงกรุงเทพมหานคร โดยเลือกครูสอนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างไว้ชั้นละ 1 คน โรงเรียนละ 3 คน รวมเป็นจำนวนครู 60 คน ส่วนนักเรียนสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ชั้นละ 5 คน โรงเรียนละ 15 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ จับสลากเลขที่ในบัญชีเรียกชื่อของนักเรียนชั้นละ 5 คน รวมนักเรียนที่ได้สุ่มตัวอย่างไว้จากโรงเรียนรัฐบาลชาย 6 โรงเรียน โรงเรียนรัฐบาลหญิง 6 โรงเรียน และโรงเรียนรัฐบาลสหศึกษา 8 โรงเรียน เป็นจำนวนนักเรียน 300 คน

3. สร้างแบบสอบถาม 2 ชุด ถามครูสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชุดหนึ่ง และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอีกชุดหนึ่ง แบบสอบถามเกี่ยวกับ

ข้อมูลส่วนตัวของครูและนักเรียน ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับห้องสมุด ความถี่ของการใช้ห้องสมุด ประเภทของหนังสือวารสารที่ครูและนักเรียนสนใจอ่าน การใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงห้องสมุด เพื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) แบบปลายเปิด (Open-end) และแบบประมาณค่า (Rating Scale)

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปทดลองกับครูสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 10 คน ในโรงเรียนมัธยมสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 30 คนในโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ เพื่อหาข้อบกพร่องและทำการแก้ไขจนใจการได้ดี แล้วส่งแบบสอบถามนั้นไปยังครูและนักเรียนที่โคสุ่มตัวอย่างไว้ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์เป็นร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยแล้วนำเสนอเป็นตาราง

5. สํารวจห้องสมุดและสํานักบรรณารักษ์ของห้องสมุดโรงเรียนที่โคสุ่มตัวอย่างไว้ เพื่อนำข้อมูลที่โคมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

คำจำกัดความ

ห้องสมุดในการวิจัยนี้ หมายถึงห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกโรงเรียนส่วนกลาง กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นที่รวบรวมหนังสือ วารสาร ตลอดจนวัสดุทัศนวัสดุที่จะเป็นเครื่องช่วยในการเรียนการสอน วัสดุเหล่านี้ได้รับการคัดเลือกมาอย่างดี และมีวิธีการที่จะให้การใช้เป็นไปโดยสะดวก รวมทั้งมีบริการต่าง ๆ ที่จะให้แก่ครูและนักเรียน

วิชาสังคมศึกษา หมายถึงวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม ในด้านสังคมและธรรมชาติ ได้แก่วิชาหน้าที่พลเมือง ศิลปกรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ไทย และประวัติศาสตร์สากล ที่จัดสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ตามระบบ
 การจัดชั้น นับแต่ปีการศึกษา 2504 เป็นต้นมา ซึ่งแต่เดิมคือมัธยมปีที่ 4 ปีที่ 5 และปีที่ 6
 ครูสังคมศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 ในโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา ในเขตนครหลวงกรุงเทพธนบุรี

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึงโรงเรียนในสังกัดแผนกโรงเรียนส่วนกลาง
 กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตนครหลวงกรุงเทพ
 ธนบุรี

บรรณาธิการ หมายถึง ครูผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนิน
 งานห้องสมุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาลในเขตนครหลวงกรุงเทพ
 ธนบุรี